

jomnú spoluprácu predstaviteľov domáceho a zahraničného odboja. Úspech tejto spolupráce vidíme v tom, že si, pokiaľ to okolnosti dovoľia, vopred obapolne oznámime podnikania a opatrenia zásadnej povahy.

6. Stanovisko československej vlády v telegrame č. 311—335 z 24. septembra 1944 ohľadne vládneho delegáta na oslobodenom území a jeho poverenia a plnomocenstiev považujeme za prekonané slovenským povstaním a terajším skutočným stavom, vedeným dľa spomenutých zásad. Stanovisko vlády v otázke pomeru vládneho delegáta voči domácim revolučným orgánom, najmä jeho absolútna nadriadenosť nad ľudovými domácimi orgánmi, prieči sa princípu demokracie a úplne znehodnocuje domáci odboj.³

Prítomnosť člena vlády československej na našom území v záujme spolupráce vítame.

ASNR Bratislava. SNR, 1944, 9. zasadnutie SNR. Strojopisný priepis zápisnice. — Originál uznesenia. Strojopis, originál. — „Cesta ke Květnu“, dok. 71., Praha 1965.

373

1944, september 29. [Londýn.] — Smernice hlavného veliteľa gen. S. Ingra o podriadení partizánov armádnemu veliteľstvu, odoslané rádiotelegraficky gen. J. Golianovi do Banskej Bystrice.¹

V

Gama:

K Vašemu hláseniu o podřízenosti partyzánů:²

1. Na osvobozeném území mohou být jen organizované jednotky pravidelné čs. armády.

2. Partyzánské skupiny mohou tam být podle dispozic vojenského velitele organizovány jen potud, aby byly pak odeslány do akci nebo vytvoření či posílení partyzánského hnutí za nepřátelskými liniemi.

3. Když se přenesou vojenské operace do prostoru působnosti partyzánských oddílů, je třeba ponechat v tomto prostoru partyzánské svazy až do skončení vojenských operací.

4. Činnost partyzánských oddílů řídí a usměřňuje vojenský velitel, který pečuje podle možnosti i o jejich zásobování potřebami všeho druhu.

³ Stanovisko čs. vlády-porov. dokument čís. 349.

¹ Záznam rádiogramu je napsaný ako „zpráva odeslaná na Slovensko ze dne 30. září 1944“, za textom je dátum „29. 9. 1944“. Záznam tohto rádiogramu vo zväzku fotokópií odpisov depeší Londýn—Slovensko má dátum 29. 9. 1944. (SUA Praha, b S 40-3/14. Zprávy odoslané Vítovi a Leyovi.)

² Otázka pomeru medzi armádnym a partyzánským velením bola predmetom častej rádiotelegrafickej korešpondencie medzi Londýnom a Slovenskom od prvých dní povstania. Išlo napr. tiež o čiastkovú otázku, komu sú určené zbrane zasielané letecky zo Sovietskeho svazu. Londýn ďalej zaujímali otázky, kto velí partyzánským jednotkám, ako sú početné, aké je ich zloženie, komu sú podriadené atď.

Vzájomnej koordinácie velenia sa týkali dve depeše, vymenené medzi Slovenskom a Londýnom už 9. septembra. V prvej z nich sa hlásilo zo Slovenska: „Vojenská situace žádá, aby se partyzánské velení úplně podřídilo Gamě. Jinak je nebezpečí, že může dojít k tragickým srážkám a nedorozumění. Absolutně je nutné, abyste vyzádali v Moskvě podřízení jich voj. velení, tj. mjr. Veličko a kpt. Jegorov. Oba mají radiospojení s Moskvou a jejich rozkazy z Moskvy se různí od Vašich z Moskvy.“ (VHA Praha, Západ I, HV Londýn, 9/5. Záznam dešifrovanej došej depeše, VI 090987/44. Strojopisný priepis.)

Odpověď zní takto: „Gama: Na Vaši depeši . . .“

1. Do konečného vyřešení velitelského poměru mezi Vámi a veliteli partyzánů musíte učinit vše, aby nedošlo k žádným incidentům vyvolaným ze strany čl. velitelů a vojenských oddílů.

2. Hlaste, koho velitelé partyzánů uznávají a od koho dostávají rozkazy.

3. Jaké je stanovisko Slovenské národní rady v této věci.

Ingr“.

5. Příslušníky partyzánských oddílů, pokud podléhají branné povinnosti a jsou způsobilí, je třeba zařadit do vojenských jednotek ihned, jakmile jejich úkol skončil, jak svrchu uvedeno.

6. Pro usnadnění velení, resp. řízení partyzánských akcí se doporučuje zřídit u velitelství zvláštní oddělení, u něhož jsou přiděleny též styčné orgány větších partyzánských skupin.

7. Podle našich zpráv je podle těchto zásad organizována partyzánsťina i u sovětů. Podle týchž zásad byli na příklad českoslovenští občané, když splnili svůj úkol v partyzánských oddílech na sovětském území, zařadění do prvního čs. armádního sboru.

8. Se skupinami velenými sovětskými veliteli (Veličko a Jegorov) udržujte spojení, aby jejich akce byly v souladu s Vašimi operacemi. Připomínám, že sovětské partyzánské skupiny na našem území jsou s hlediska sovětského velení partyzány v pravém slova smyslu, neboť operují v nepřátelském týlu.

9. Generál Pika bude o souhrnu těchto našich opatření informovat příslušná sovětská místa a požádá o potřebné pokyny pro velitele sovětských partyzánských skupin.

10. Tyto směrnice vydávám se souhlasem ministra N. O. Masaryka a presidenta republiky Dr. E. Beneše jako vrchního velitele čs. branné moci.

11. Informujte Slovenskou národní radu.

Hlavní velitel
gen. Ingr.

SÚA Praha. PMR-L, sign. Slov. nár. rada. Odpis. Strojopisný priepis.

(Tamtiež. Odpis záznamu. V záhlaví rkp. poznámka „9. 9. 44“, pod textom rkp. poznámka, že príkaz bol odoslaný z rozkazu gen. Ingra.)

Ingrove smernice z 29. septembra boli pravdepodobne pokračovaním tejto korešpondencie. Nie je vylúčené, že ich formulácie ovplyvnilo v podstate protipartizánske hlásenie „Zdena“ — Krátkeho z 28. 9. 1944, zaslané plk. Moravcovi:

„Pavel: Tajné:

Partyzánske jednotky, ktoré sa nachádzajú v našom priestore, pôsobia nesnáse našemu málo energickému velení. Jejich politická aktivita za podpory komunistické strany, časté nedorozumení s vojakmi, s NR a medzi nimi samými, ďalej pak špatná bojová morálka, pôsobí zhoubne na naše civilní obyvatelstvo, na naše jednotky. Původní nadšení a sympatie vůči RA u civilního obyvatelstva mají vlivem těchto rušivých okolností.

Bylo by žádoucí, aby jakmile vojenská situace to dovolí, byly obě partyzánské brigády (Veličko i Jegorov) dirigovány jejich velitelem gen. Strokačem do Považí neb na Moravu. Pozor ale, snažte se zabránit vytvoření podobné situace v protektorátě. Nevyzývejte naše lidi k tvoření partyzánských skupin, nýbrž požadujte, aby každý přešel k armádě.

Partyzánské hnutí podle mého názoru nese s sebou prvky občanské války.

Můj osobní názor.

Zdena.”

(SÚA Praha, PMR-L, sign. Slov. nár. rada. Odpis. „Vít.”)

Je jasné, že nešlo len o otázky veliteľskej kompetencie, ale o hlbšie rozpory triednej a politickej povahy. To ostatne vyplýva aj z citovaného hlásenia Krátkeho, ku ktorému treba po faktickej stránke dodať aspoň toľko, že brigády Veličku a Jegorova boli aj podľa mienky buržoázných činiteľov považované za najhodnotnejšie partizánske jednotky na Slovensku.

Slovenská národná rada sa snažila riešiť otázky vzťahu medzi armádnym a partizánskym velením najmä zriadením Rady na obranu Slovenska. Koordinácia bojových akcií sa zlepšila najmä po vytvorení Hlavného štábu partizánskych oddielov na Slovensku (porov. napr. dokument čis. 358).

V záujme užšej koordinácie činnosti armádného veliteľstva a partizánskeho štábu vydal 7. 10. 1944 maršal Konev rozkaz (porov. údaje v dokumente čis. 575), ktorý však nerušil ani partizánsky štáb, ani jeho právomoc pri organizačnom a politickom riadení partizánskeho hnutia na Slovensku (Viď rádiotelegrafickú korešpondenciu k tejto otázke v „Cestě ke Květnu“, pozn. 2 k dokumentu čis. 57, Praha 1965.)